

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 1KO/12/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3619201383
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 12. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Pavol Naď
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2021:3619201383.1

Uznesenie

Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky zložený z predsedu senátu JUDr. Pavla Naďa a členov senátu JUDr. Igora Belka, JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., Mgr. Dušana Čima (sudcu spravodajcu), Mgr. Petra Melichera, Mgr. Michala Novotného, JUDr. Eriky Šobichovej a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., vo veci žalobkyne Slovenskej republiky, v mene ktorej koná Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Kutuzovova 8, proti žalovanej E. H., trvale bytom v Z., R. V. XXX/XX, o zaplatenie 1.140,60 € s príslušenstvom, o návrhu Krajského súdu v Trenčíne, so sídlom v Trenčíne, Nám. sv. Anny 28, ako súdu správneho, na rozhodnutie kompetenčného sporu medzi ním a Okresným súdom Partizánske, so sídlom v Partizánskom, 1. mája 4, takto

rozhodol:

Na prejednanie veci naposledy vedenej Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 29Sa/19/2020 **n i e j e d a n á p r á v o m o c** správneho súdu.

odôvodnenie:

1. Žalobou došlou Okresnému súdu Partizánske 27. septembra 2019 sa žalobkyňa domáha, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1.140,60 € s úrokom z omeškania 5% ročne do 16. januára 2019 ako úhradu nákladov vynaložených na naturálne a finančné zabezpečenie výcviku žalovanej ako profesionálnej vojačky vo vojenskom vzdelávacom a výcvikovom zariadení počas výkonu prípravnej štátnej služby (potom, čo služobný pomer žalovanej ako profesionálnej vojačky skončil jej prepustením z dočasnej štátnej služby na základe personálneho rozkazu riaditeľa Personálneho úradu ozbrojených síl Slovenskej republiky č. 8 685 zo 6. decembra 2018).

2. Okresný súd Partizánske listom z 23. marca 2020 č. k. 3C/31/2019-52 postúpil vec Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom ako súdu kauzálnu príslušnému podľa § 23 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej tiež len „CSP“), pretože tu ide o konanie v individuálnom pracovnoprávnom spore a Okresný súd Nové Mesto nad Váhom následne listom z 26. mája 2020 č. k. 10Cpr32/2020-60 predložil spis svojmu nadriadenému súdu (Krajskému súdu v Trenčíne), nesúhlasiac s postúpením, keď podľa neho vo veci je vecne príslušný s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo skratkou „NS SR“) z 19. februára 2019 sp. zn. 1 KO 3/2019 a z 3. decembra 2019 sp. zn. 1 KO 15/2019 Krajský súd v Trenčíne.

3. Krajský súd v Trenčíne uznesením zo 17. júna 2020 sp. zn. 4NcC/5/2020 vyslovil, že nesúhlas Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom s postúpením veci z Okresného súdu Partizánske je dôvodný. Podľa odôvodnenia tohto uznesenia (taktiež sa odvolávajúceho na uznesenie NS SR z 19. februára 2019 sp. zn. 1 KO 3/2019) naturálne a finančné zabezpečenie výcviku profesionálneho vojaka je integrálnou súčasťou prípravnej štátnej služby, pričom vzťahy vyplývajúce zo štátnej služby profesionálneho vojaka nemožno považovať pre ich povahu za súkromnoprávne veci a to isté platí o dohode o úhrade nákladov vynaložených na naturálne a finančné zabezpečenie výcviku profesionálneho vojaka vo vojenskom

vzdelávacom a výcvikovom zariadení počas výkonu prípravnej štátnej služby, ktorú služobný úrad uzatvára pri prijatí občana do prípravnej štátnej služby (v zmysle § 18a ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Daná preto nie je nielen kauzálna príslušnosť Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v zmysle § 23 písm. c/ CSP, ale ani vecná príslušnosť civilného súdu podľa §§ 3 a 4 CSP, pretože vecne príslušným na rozhodnutie vo veci je súd v správnom súdnictve.

4. Okresný súd Partizánske na pojednávaní 6. októbra 2020 rozhodol, že vec postupuje Krajskému súdu „Trenčín“ (správne „v Trenčíne“) ako súdu vecne príslušnému a Krajský súd v Trenčíne najskôr listom z 26. novembra 2020 č. k. 29Sa/19/2020-83 a po vrátení mu spisu bez rozhodnutia (listom NS SR z 29. apríla 2021 sp. zn. 1KO/35/2020) a urobení požadovaného došetrenia opätovne listom zo 14. júla 2021 č. k. 29Sa/19/2020-94 adresovaným najvyššiemu súdu a tomuto došlým 16. júla 2021 predložil vec na rozhodnutie kompetenčnému senátu NS SR s poukazom na ustanovenia § 8 a § 18 ods. 4 Správneho súdneho poriadku (zákona č. 162/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej tiež len „SSP“). Popri rekapitulácii priebehu konania upriamil pozornosť na to, že žalobkyňa aj v reakcii na výzvu súdu urobenú na základe vyššie označeného listu NS SR (naznačujúceho, že pre uvedenie povinnosti sledovanej žalobou aj vo výroku personálneho rozkazu, ktorým bola žalovaná prepustená zo služobného pomeru, môže ísť o existenciu prekážky veci právoplatne rozsúdenej) zotrvala na žalobe a poukázala na nedostatok právomoci riaditeľa Personálneho úradu ozbrojených síl Slovenskej republiky vydať rozhodnutie, ktoré by mohlo byť exekučným titulom pre splnenie povinnosti na úhradu nákladov vynaložených na naturálne a finančné zabezpečenie výcviku profesionálneho vojaka (čo inak vyplýva aj z rozhodnutí Krajského súdu v Nitre z 27. februára 2019 sp. zn. 25Co/230/2018 a Krajského súdu v Bratislave z 9. decembra 2014 sp. zn. 5S/48/2014).

5. Dňom 1. augusta 2021, uvedeným v zákone č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva aj ako deň začiatku činnosti Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší správny súd“ alebo v skratke „NSS SR“), zriadeného ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, bol (o. i.) kompetenčný senát NS SR (podľa § 11 CSP v znení platnom a účinnom do 31. júla 2021 vrátane), majúci pôvodne rozhodovať kompetenčné spory medzi súdmi, ak je sporné, či vec patrí do správneho súdnictva (podľa § 8 SSP, v znení platnom a účinnom do 31. júla 2021 vrátane), nahradený (spoločným) kompetenčným senátom najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu (v tejto súvislosti porovnaj čl. I a čl. XX bod 37 v spojení s čl. XXX zákona č. 423/2020 Z. z. a čl. I body 7, 9, 18, 21, 23 až 25 a 32 v spojení s čl. II ústavného zákona č. 422/2020 Z. z.). Na tento senát prešla tiež povinnosť rozhodovania podľa § 18 ods. 4 SSP (i tu v znení platnom a účinnom do 31. júla 2021), podľa ktorého ak súd (tu rozumej civilný) postúpi vec správne súdu, ktorý s tým nesúhlasí z dôvodu, že nejde o vec patriacu do správneho súdnictva, správny súd ju predloží na rozhodnutie kompetenčnému senátu najvyššieho súdu, ktorého rozhodnutím sú súdy viazané.

6. Kompetenčný senát NS SR a NSS SR, zriadený podľa § 11 CSP v znení platnom a účinnom od 1. augusta 2021 preto prejednal aj kompetenčný spor v prejednávanej veci, v ktorom nerozhodol jeho predchodca, ako spor o právomoc, ktorý vznikol medzi správnym súdom a iným súdom podľa § 18 ods. 4 SSP.

7. Podľa § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány a podľa § 4 CSP iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon. Na základe § 1 Civilného mimosporového poriadku (zákona č. 161/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej tiež len „CMP“) podľa tohto zákona súdy prejednávajú a rozhodujú veci ustanovené v tomto zákone.

8. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

9. Z vyššie citovaných ustanovení §§ 3 a 4 CSP vyplýva, že právomoc súdov v civilnom sporovom konaní je viazaná na súkromnoprávne spory a súkromnoprávne veci, prípadne na iné veci, v ktorých je právomoc súdu založená priamo zákonom (akým je napr. práve taktiež vyššie citovaný § 1 CMP a ďalšie naň nadväzujúce ustanovenia rovnakého zákona, vymedzujúce jednotlivé typy ním predpokladaných konaní).

10. Odlišným spôsobom je potom konštruovaná právomoc správnych súdov, ktorým je v súlade s ďalšími vyššie citovanými ustanoveniami § 2 ods. 1 a § 6 ods. 1 SSP zverené preskúmanie zákonnosti rôznych foriem činnosti verejnej správy.

11. Pre určenie, či konkrétna vec patrí do právomoci súdov v civilnom (sporovom alebo mimosporovom) konaní alebo do právomoci správnych súdov, je tak rozhodujúce, či predmet sporu medzi účastníkmi (stranami) možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory v zmysle § 3 CSP či medzi iné veci v zmysle § 4 CSP, alebo či predmetom sporu je otázka zákonnosti určitej formy činnosti verejnej správy. Kým ale ustanovenie § 3 SSP vymedzuje (a to nepochybne dosť podrobne), čo treba rozumieť pod jednotlivými formami činnosti verejnej správy, CSP pojem „súkromnoprávne spory a súkromnoprávne veci“ nevymedzuje. Preto pri zadefinovaní obsahu tohto pojmu je potrebné principiálne vychádzať z obvyklého vymedzenia súkromnoprávných vzťahov na jednej a verejnoprávných vzťahov na druhej strane a ich znakov tak, ako sú vymedzené v príslušnej hmotnoprávnej úprave. Vzťahmi s charakterom súkromnoprávných vzťahov budú potom celkom nesporne napríklad vzťahy občianskoprávne (§§ 1 a 4 Občianskeho zákonníka), obchodnoprávne (§ 1 Obchodného zákonníka) či pracovnoprávne (§ 1 a 15 Zákonníka práce).

12. Pre vymedzenie pojmu súkromnoprávneho sporu a súkromnej veci v zmysle § 3 CSP je tak zásadne rozhodujúca príslušná hmotnoprávna úprava právneho vzťahu, z ktorého vznikajú či majú vzniknúť práva alebo povinnosti, ktoré sú predmetom sporu v danej veci (podobne napríklad uznesenie NS SR sp. zn. 1 KO 3/2019, uverejnené ako judikát R 32/2019, ako aj jeho uznesenia sp. zn. 1 KO 9/2016, 1 KO 41/2017, 1 KO 6/2018, 1 KO 15/2018, 1 KO 17/2018, 1 KO 11/2018, 1 KO 29/2018, 1 KO 7/2019, 1 KO 28/2018, 1 KO 40/2018, 1 KO 9/2019, 1 KO 11/2019, 1 KO 18/2020, 1 KO 9/2020, 1 KO 26/2020 či 1 KO 7/2021). Opačný názor, ktorý bol v uzneseniach kompetenčného senátu ojedinele vyslovený a podľa ktorého by pre posúdenie právomoci mal byť rozhodný výlučne petit, čiže samotný žalobný návrh (napr. pre určovacie petity porovnaj uznesenia NS SR sp. zn. 1 KO 29/2017, 1 KO 48/2017, 1KO 47/2017 a 1 KO 43/2017, resp. pre petit o zaplatenie peňažnej sumy 1 KO 12/2020), pritom nemožno akceptovať, nakoľko by robil rozhraničenie pôsobnosti (právomoci) správnych súdov a iných (civilných) súdov, ale v konečnom dôsledku tiež právomoci súdov a iných orgánov verejnej moci závislým od ľubovôle žalobcu (navrhovateľa). Ten by si mohol voľbou vhodného žalobného petitu (napr. určovacieho alebo o zaplatenie peňažnej sumy) „vyberať“, kto o jeho práve alebo povinnosti rozhodne. To však odporuje zneniam § 3 a 4 CSP a § 2 a 6 SSP, ktoré túto právomoc vymedzujú na základe objektívnych charakteristík jednotlivých právnych vzťahov.

13. Okrem práve uvedeného je však potrebné mať na zreteli, že ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu bol zadefinovaný tiež model tzv. zvyškovej právomoci súdu (tu rozumej toho civilného) založený na koncepte, že pokiaľ súd (ktorý pozná právo - zásada „iura novit curia“) nie je schopný dovodiť (a argumentačne uspokojivo obhájiť) záver o právomoci iného orgánu verejnej moci (v dnešných podmienkach z toho nevynímajúc ani správne súdy), musí si spätne dovodiť dostatok svojej právomoci (aby predišiel nežiadúcemu následku „denegatio iustitiae“, t. j. odmietnutia spravodlivosti). Pri uplatnení takéhoto modelu je daná možnosť civilného súdu postúpiť vec inému orgánu verejnej moci a to v prípade iných orgánov než správnych súdov po zastavení konania pre nedostatok vlastnej právomoci, ak súd dospeje k záveru o právomoci iného orgánu a takýto svoj záver aj patrične odôvodní (vrátane právnej úpravy, z ktorej súdom konštatovaná právomoc iného orgánu vyplýva). Obdobná situácia je tu aj pri postupovaní vecí správnym súdom, avšak s tým rozdielom, že tu postúpeniu nepredchádza zastavenie konania a pre absenciu rozhodnutia spôsobilého pojať žiadúcu argumentáciu do odôvodnenia musí súd (hodlajúci sa veci „zbaviť“) nájsť iný spôsob.

14. Dnes už len bývalý služobný vzťah ozbrojených síl Slovenskej republiky a príslušníčky takýchto síl, prepustenej zo štátnej služby profesionálneho vojaka, vedúci k podaniu žalo-by a následnému sporu medzi súdmi o to, ktorý z nich by mal túto vec ďalej prejednávať a v nej aj rozhodnúť, z formálneho hľadiska nespadá do vyššie priblíženého rámca súkromnoprávných vzťahov a iných súkromných,

civilnými súdmi prejednávanych vecí. Okrem práve uvedeného je tu dokonca aj konštrukcia vzťahu ako vzťahu služobného, zvädzajúca k záveru o nerovno-vážnom postavení oboch strán vzťahu, vlastnom vzťahom verejnoprávnym.

15. Tým, čo je ale z pohľadu konštatovania právomoci správneho či iného (civilného) súdu absolútne kľúčovým, je to, že za žalobcu v žalobe nebol označený dnes už len niekdajší služobný úrad žalovanej (fyzickej osoby), ale štát (právnická osoba sui generis v zmysle § 21 Občianskeho zákonníka), nech aj reprezentovaný príslušným rezortným ministerstvom (právnickou osobou v zmysle § 35 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov), ktorého účasť v konaní z podstaty vecí vylučuje nazeranie na prípadný spor ako spor spadajúci do rámca správneho súdnictva (keďže stranami sporu v správnom súdnictve môžu byť rôzne orgány verejnej moci, nikdy však nie štát samotný). Zo žaloby okrem toho nevyplývala požiadavka kohokoľvek na preskúmanie zákonnosti akéhokoľvek rozhodnutia orgánu verejnej správy, jeho opatrenia či iného zásahu, ako ani požiadavka na ochranu pred prípadnou nečinnosťou takéhoto orgánu či na rozhodnutie v inej veci, v ktorej by právomoc správneho súdu predpokladal niektorý zákon (primárne SSP) a pre rozhodnutie v nastolenom kompetenčnom spore nemalo žiaden právny význam, že takej požiadavky tu nebolo pre aktuálnu absenciu sporu (medzi žalobkyňou a žalovanou) o tom, či 1/ personálny rozkaz č. 8 685 zo 6. decembra 2018, pripojený k žalobe, predstavuje exekučný titul pre vymoženie do jeho výroku pojataj platobnej povinnosti, primárne majúcej pôvod v dohode služobného úradu a dnes už len bývalej profesionálnej vojačky a či 2/ pôvodca takého personálneho rozkazu disponoval právomocou rozhodnúť (popri rozhodnutí o ukončení služobného pomeru) aj o uložení povinnosti na úhradu nákladov vynaložených na zabezpečenie výcviku.

16. V takejto procesnej situácii samozrejme vznik práve naznačeného sporu nie je vylúčeným, kým k nemu ale neprišlo, nemôže byť daná ani právomoc správneho súdu na prejednanie a rozhodnutie v tejto veci (ktorej medze celkom jednoznačne a pomerne striktne vymedzujú už vyššie odcitované ustanovenia SSP).

17. Kompetenčný senát NS SR a NSS SR preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto jeho uznesenia.

18. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 8 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.